

Milline on Jaan Toomiku esimene uni?

Heili Sibrits, Kultuuritoimetuse juhataja

Jaan Toomik EFIS

Tallinna Kunstihoone Galeriis on 3. aprillini avatud Jaan Toomiku näitus "Esimene uni".

Tallinna Kunstihoone Galeriis avatud näitus jätkab Jaan Toomiku viimase aja väljapanekute tunnusjoont: kunstnikule iseloomulike valdavalt tumedate ja tuhmide värvikoosluste kõrval ripuvad üksikud punase, oranži ja lilla eredusest kantud plahvatuslikud maalid. Koheselt nahaaluseks sublimeeruvate võõrahirmu ja läheduse igatsusega võrreldes on nende maalide kirkuses pika vinnaga paratamatust, välist ja möödapääsmatut. Sel paratamatusel on unest äratamise võime ja omandus aidata jalule järjekordne kaader pikast filmist, mis räägib elust. Elust, millel niikaua kui ta tiksub, on alati kujundiks saav järg.

Iga Jaan Toomiku näitus teostub ainult talle omases rütmis ja kontekstis, tema enda loogika järgi ja tema poolt fookuseeritud valguses. Enamasti näib kunstniku tööde kooslus ja sõnum vaatajale katkendliku ja ebaühtlasena, selle järjepidevus ja tähendus avanevad alles hiljem, järgmise väljapaneku tülles.

Seegi on tähendusriikas, et kunstniku ebaühtluses on - nagu märgib Hanno Soans - midagi väga olulist. Tema ausus iseenda kui refleksioonipaiga (Alina Astrova tabav väljend) dokumenteerimisel koosneb hulgast eelaimustest, nägemustest ja näiliselt irratsionaalsetest seostest, mis piitsutavad nii kunstnikku kui tema tööde tõlgendajaid aina suurema täpsuse poole. See, mis ei lase vaataja pingestatusel ja tähelepanul lahtuda, on Toomiku võime püüda kinni ja peatada mitte tunne või mõte, vaid neid ajendav, neid käima lükkav jõud. Viimane on pealispinnal nähtavast intiimsusest oluliselt suurem, on meid kõiki liigutav sõnastamatu mootor...keda see ei puudutaks?